

Radon i bostäder

Oroar du dig för att din bostad kan vara ett så kallat radonhus? Radon i hus kan komma från marken, byggnadsmaterialet eller hushållsvattnet.

Radon är en radioaktiv, lukt- och färglös ädelgas som vid sönderfall bildar radondöttrar. Dessa är fasta radioaktiva partiklar som kan fastna på bland annat damm- och rökpartiklar i luften och genom inandning nå lungorna. Radonhalten mäts i becquerel per kubikmeter luft (Bq/m³).

Markradon i Hässleholm

I större delen av Hässleholms kommun ligger halterna av markradon i intervallen lågrisk samt nedre delen av normalrisk. Tre områden har markerats som specialfall och där ligger halterna i normalriskintervallens övre del och lite däröver. Dessa områden ligger runt Verum, Tormestorp och Nävlinge.

Varifrån kommer radon?

Finns det uran eller radium så finns det radon. Radon kan komma in i inomhusluften:

- **från marken** om berggrunden innehåller radioaktiva **graniter** eller alunskiffer eller om jorden innehåller material från uranrika bergarter
- **från byggnadsmaterialet** blåbetong (användes 1929-1975)
- **från dricksvattnet** om man har egen brunn i område med uranförande berggrund eller jordarter

Risken för höga radonhalter är störst i småhus eftersom de ofta har sämre ventilation än flerbostadshus och kan få in radon från marken.

Hälsorisker

Nere i lungorna sönderfaller radondöttrarna och avger en stråldos till lungvävnaderna. Efter längre tids exponering (ca 25 år) för förhöjda radonhalter kan denna dos bli tillräckligt stor för att leda till cellförändringar, som sedan kan utvecklas till lungcancer.

Undersökningar som gjorts visar att det finns ett samband mellan radonhalten i bostaden och risken att utveckla lungcancer. Risken för lungcancer ökar avsevärt om man dessutom är rökare.

Hur mäter man radon?

Misstänker du att du äger eller bor i ett hus byggt med blåbetong, bör du kontakta en konsultfirma som med hjälp av handgammamätare kan göra en enkel kontroll av gammastrålningen i huset.

Den vanligaste mätmetoden inomhus är med spårfilm, som stängts in i en liten dosa. Mätningen sker i några av bostadens rum under längre eller kortare period. Om mätningen sträcker sig över minst två och helst tre månader vintertid (eldningssäsongen, då dygnsmedeltemperaturen ute är under +10 grader) kan ett årsmedelvärde utfärdas för mätplatsen. Du kan beställa mätdoser direkt hos akrediterade mätlaboratorier.

Akrediterade mätlaboratorier för radon i luft

Radonova
<https://radonova.se/>

Eurofins
<https://radon.eurofins.se/sv-se>

Radonanalys GJAB
<http://www.radonanalys.se/>

Gräns- och riktvärden för radon

Riktvärdet för radonhalten i befintliga byggander är idag 200 Bq/m³. Värden däröver betraktas som olägenhet för människors hälsa enligt Folkhälsomyndighetens allmänna råd om radon inomhus (FOHMFS 2014:16).

Enligt Boverkets byggregler, BFS 2006:12, får radonhaltens årsmedelvärde vid nybyggnation inte överstiga 200 Bq/ m³ i rum där personer vistas mer än tillfälligt.

Dricksvatten från enskild vattentäkt bedöms som otjänligt om radonhalten överstigar 1 000 Bq/l enligt Livsmedelverket råd om enskilda dricksvattentäkter.

Åtgärder

Beroende på källan till den höga radonhalten inomhus föreslås en eller flera av följande grundläggande åtgärder:

Markradon

- Ökad luftomsättning till exempel genom balanserad mekanisk ventilation
- Tätning av läckställen mot mark
- Lufttryckssänkande åtgärder under eller i anslutning till byggnaden, så att inte markluften kommer in i huset

Radon från byggnadsmaterial

Den bästa åtgärden för att sänka radonhalten i bostadshus, då källan är blåbetong, är att förbättra ventilationen. Ett sätt kan vara att ta bort tätningsskivor i fönstrens ovankant, ett annat att installera mekanisk frånluft (F) eller till- och frånluft (FT). Du bör dock kontakta någon ventilationsfirma eller motsvarande för att få hjälp med lämpliga åtgärder.

Radon från vatten

I hus med egen brunn i utsatta områden kan man lämpligen lufta vattnet innan det tappas upp inomhus.

Kostnader

Husägaren måste själv bekosta åtgärderna för att sänka radongashalten. Bidraget för radonsanering upphörde 2014. Däremot kan den som äger

och bor i egen fastighet fortfarande få rotavdrag i form av skattereduktion vid en radonsanering.

Vad säger lagen?

Enligt 33 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd skall en bostad i syfte att hindra uppkomst av olägenhet för människors hälsa särskilt ge betryggande skydd mot värme, kyla, drag, fukt, buller, **radon**, luftföroreningar och andra liknande störningar.

Enligt 26 kap 19 § miljöbalken skall den som bedriver verksamhet eller vidtar åtgärder, som kan befaras medföra olägenheter för människors hälsa eller påverka miljön, fortlöpande planera och kontrollera verksamheten för att motverka eller förebygga sådana verkningar.

Fastighetsägare till flerbostadshus, skolor och förskolor ska alltså kontinuerligt kontrollera radonhalten och åtgärda en för hög radonhalt. Villaägare rekommenderas att kontrollera radonhalten och att åtgärda för höga halter av radon för att minska hälsorisken.

När du bor i hyresrätt eller bostadsrätt

Hyresvärderna eller styrelsen för bostadsrättsföreningen är ansvariga för att radonhalten i bostäderna inte överstiger riktvärdet. Hyresvärderna eller styrelsen för bostadsrättsföreningen kan svara på om din bostad är kontrollerad.

Mer information

[Folkhälsomyndighetens allmänna råd om radon inomhus \(FOHMFS 2014:16\)](#)

SWEDAC, ackrediterade mätlaboratorier
<http://search.swedac.se/sv/ackrediteringar>

Strålsäkerhetsmyndigheten
www.stralsakerhetsmyndigheten.se

Boverket
www.boverket.se/radonguiden

För ytterligare information kontakta:

Miljökontoret

Tel 0451-26 83 31, miljonamnden@hassleholm.se

**Hässelholms
kommun**